

Duch Svätý

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Osoba Ducha Svätého – Mat 28,18-20; Ján 14,16; 16,7; 2 Kor 13,13
2. Dielo Ducha Svätého – Ján 16,8-11.13.14; Ján 15,26; 14,16.17.26; Rim 8,14.26.27; Sk 1,8; Ef 4,30
3. Predpoklady prijatia Ducha Svätého – Ján 7,39; Sk 2,32.33; 1,14; 2,38; Luk 11,13
4. Život podľa Ducha – Rim 8,1.2.4.5.9; 1 Kor 2,14

Skôr, než Kristus odišiel z tejto zeme ku svojmu Otcovi, svojim nasledovníkom zasľúbil, že nezostanú sami. Prostredníctvom Ducha Svätého bude stále s nimi. (Mat 28,18-20; Ján 14,16) Chceme sa preto hlbšie zamyslieť nad otázkami, kto je Duch Svätý, aké je jeho poslanie a ako pôsobí.

1. Osoba Ducha Svätého – Mat 28,18-20; Ján 14,16; 16,7; 2 Kor 13,13

Najväčším darom, aký nám Boh dal, je Ježiš Kristus. V ňom nám dal sám seba a celé nebo. Keď Kristus žil na tejto zemi, sľúbil, že svojmu ľudu pošle Ducha Svätého. (Ján 16,7) Duch Svätý, ktorý pochádza od Otca a Syna (Ján 14,16.26; 15,26; 16,7; Sk 2,33), zostúpil na Turíce na prvých kresťanov (Sk 1,12-14; 2,1-4), aby už navždy zostal so svojím ľudom. (Ján 14,16; Sk 2,39) Dostala ho novozmluvná cirkev a zostáva s ňou dodnes. Chce v nej pôsobiť v stále väčšej miere. Praje si, aby sa skúsenosť Turíc stala aj našou skúsenosťou a náš život aby bol naplnený Duchom vždy v plnšej miere.

Duch Svätý ako tretia božská osoba je Boží dar všetkým veriacim. Je to veľmi vzácny dar, ktorý nám dal Otec a Syn. V dare Ducha Svätého sme dostali všetky poklady neba. V ňom dostávame všetky ostatné dary. Boh nám nemôže darovať nič lepšie.

Učeníci si boli vedomí, že Duch Svätý je nezištný Boží dar. Apoštol Peter vo svojom prvom kázaní vyzýva poslucháčov k pokániu. Na dôkaz svojho obrátenia sa majú nechať pokrstiť. Výsledkom skutočného spoločenstva s Bohom je prijatie Ducha Svätého pri krste. (Sk 2,38)

Duch Svätý je osoba, nie nejaká sila alebo vplyv. Písmo sväté nás učí, že Ducha Svätého nemožno oklamať, aj keď sa o to niektorí pokúšali (Sk 5,3.4.9 – klamať Duchu Svätému znamená klamať Bohu), že ho môžeme zarmútiť (Ef 4,30), odporovať mu (Sk 7,51), rúhať sa mu (Mat 12,31.32), alebo sa mu vysmievať. (Žid 10,29) Duch Svätý ako osoba učí (Ján 14,26), presvedča (Ján 16,8), oslavuje Kris-ta (Ján 16,14), zvestuje pravdu (Ján 16,14.15), vedie (Rim 8,14), premieňa nás na Boží obraz (2 Kor 3,18), hovorí (Sk 13,2; 1 Tim 4,1; Žid 3,7; Zj 2,7), počuje (Ján 16,13) a dáva silu. (Sk 1,8) Duch Svätý inšpiroval pisateľov Písma. (2 Pet 1,21; 2 Tim 3,16) Sme vyzývaní, aby sme pestovali spoločenstvo s Duchom Svätým. (2 Kor 13,13)

Otec, Syn a Duch Svätý sú si rovní (Mat 28,19), aj keď každý z nich má v pláne spasenia iné poslanie a plní inú úlohu. Ak považujeme Ducha Svätého len za silu, budeme rozmýšľať, ako ju získať a použiť pre seba. Ak považujeme Ducha Svätého za osobu, potom skôr budeme premýšľať o tom, ako môže Duch Svätý použiť nás. Nejde o to, aby sme Duchom Svätým disponovali, ale aby sme sa s ním nechali viesť a boli mu stále viac a viac k dispozícii. (Rim 8,14; Sk 2,38; 3,19.20; 4,31; 5,32)

Čím viac sa mu podriadime, tým pohotovejšie a účinnejšie nás môže použiť. Je to niečo podobné, ako keď námorníci napínajú plachty lode proti vetru. Ak vietor fúka, ale oni nenapnú žiadnu, alebo len malú plachtu, loď pôjde dopredu len veľmi pomaly alebo sa bude zmietať vo vlnách na jednom mieste. Keď však natiahnu všetky plachty, vietor sa o ne oprie a loď bude plnou rýchlosťou plávať k cieľu. Tak podobne máme aj my otvoriť dokorán svoje vnútro (rozťahnuť svoje plachty) pôsobeniu Ducha Svätého.

Keď hovoríme o Duchu Svätom, nemali by sme sa v prvom rade zamerať na jeho moc, ale na jeho vedenie.

2. Dielo Ducha Svätého – Ján 16,8-11.13.14; Ján 15,26; 14,16.17.26; Rim 8,14.26.27; Sk 1,8; Ef 4,30

Dielo a pôsobenie Ducha Svätého je všestranné a mnohonásobné, ako pestrý a bohatý je sám život.

- a) Duch Svätý *sprítomňuje dielo* Pána Ježiša, ktoré pre nás počas svojho života na zemi vykonal. Aktualizuje a realizuje Božie spasiteľné dielo v našom živote dnes. Sprítomňuje v našom živote Ježišovo víťazstvo, ktoré za nás, pre nás a namiesto nás vydobyl na golgotskom kríži. Uskutočňuje Kristovo dielo v živote veriacich.
- b) Duch Svätý *obviňuje z hriechu*. (Ján 16,8) Usvedčuje nás z hriechu. Presviedča nás, že sme hriešnici a ukazuje na Božiu spravodlivosť a súd. Prebúdza v nás odpor proti hriechu. Vďaka nemu začíname nenávidieť hriech a zlo.
- c) Duch Svätý nielen usvedčuje z hriechu a prebúdza svedomie, ale tiež *uisťuje o odpustení*, o tom, že je z nás sňaté bremeno viny. Vedie nás k tomu, aby sme prijali záchranu v Kristovi ako Boží dar milosti. Dáva nám istotu spasenia. *Ubezpečuje nás, že sme sa stali Božími synmi a dcérami*. (Rim 8,15-17) Do nášho srdca tak prináša pokoj a radosť.
- d) Duch Svätý nás *vedie ku Kristovi*. Ukazuje nám, že potrebujeme Kristovu spravodlivosť. (Ján 16,8-11; 15,26) Prehľbuje naše priateľstvo s ním. Duch Svätý v nás vyvoláva smäd, túžbu po Bohu, pravde, spravodlivosti a Božom slove.
- e) Duch Svätý nás *uvádza do pravdy*. (Ján 16,13; 14,17) V súlade s Písmom svätým nás učí pravdu. (1 Kor 2,10) Pomáha nám správne pochopiť zmysel Biblie, osvecuje našu myseľ. Duch Svätý nepôsobí proti Božiemu slovu, ale prostredníctvom neho. Pracuje v súlade s predchádzajúcim zjavením.
- f) Duch Svätý nám *ukazuje, akú máme hodnotu* a cenu v Božích očiach. Učí nás mať zdravé sebavedomie a správny vzťah k sebe samému. (1 Ján 3,1; Mar 12,31)
- g) Duch Svätý *predpovedá budúce veci*. (Ján 16,13) Len vďaka Duchu Svätému môžeme preniknúť za prítomnosť a nahliadnuť za záclonu budúcnosti. Ukáže sa nám budúcnosť sveta a ľudstva.
- h) Duch Svätý nás *potešuje*, povzbudzuje, napomína a dáva nám chuť do života. Ježiš ho nazýva Tešiteľom, alebo Spomocníkom. (Ján 14,16) Duch Svätý nám *pripomína zaslúbenia* zaznamenané v Písme a učí nás dívať sa pozitívne na Boha a život okolo nás. (Ján 14,26) *Pomáha nám* v našich slabostiach a predkladá naše modlitby Bohu. (Rim 8,15.26.27) Preto sa máme modliť k Bohu v Duchu Svätom. (Júda 20)
- i) Duch Svätý nás *vedie*. Je našim sprievodcom. (Rim 8,14)
- j) Duch Svätý nám *pomáha a zmocňuje nás k ochotnej svedeckej službe*. (Sk 1,8; 4,31-33) Nemusíme mať preto strach z nijakej situácie, nech by bola akokoľvek náročná alebo nezvyčajná. (Mat 10,19.20)
- k) Duch Svätý *vedie ku pokániu* (Žid 3,7-12), podieľa sa na obrátení človeka a *spôsobuje jeho znovuzrodenie*. (Ján 3,5-8; Sk 9,17) Dáva silu k novému životu. *Mení náš charakter* (2 Kor 3,18), posväčuje nás, zušľachtľuje a zdokonaľuje náš charakter. Dáva nám víťazstvo nad hriechom. Spôsobuje, že sme schopní poslúchať Pána Boha, pritom však nikdy neznásilňuje slobodu a vôľu človeka. *Pomáha nám zachovávať Božie prikázania* a jeho zákon. *Prebýva v nás* (Ján 14,17), naplňa v nás požiadavky evanjelia a pomáha nám žiť Ježišovým štýlom lásky a ochotnej služby.
- l) Duch Svätý *buduje cirkev*. (1 Kor 12,4-7; Ef 4,12.13)

3. Predpoklady prijatia Ducha Svätého – Ján 7,39; Sk 2,32.33; 1,14; 2,38; Luk 11,13

- a) Predpokladom prijatia Ducha Svätého je *Kristovo pozemské spasiteľné dielo* pre človeka. (Sk 2,32.33; Ján 7,39) Prijat' Ducha Svätého môžeme vďaka Kristovmu víťazstvu na Golgote a jeho osláveniu.
- b) Ďalšou podmienkou je *obrátenie*. (Sk 2,38) Duch Svätý pôsobí na človeka, aby ľutoval svoje hriechy, kajal sa a celkom sa odovzdal Bohu. Toto *odovzdanie* potvrdí *krstom*. (Mar 16,16) Boh ho potom môže prostredníctvom svojho Ducha viesť, pretože taký človek je citlivý a vnímavý na jeho hlas. Biblickou rečou povedané, taký človek je naplnený Duchom Svätým.
- c) K tomu, aby sme dostali Ducha Svätého, je potrebná *jednomyseľnosť, život v súlade so zjavenou Božou vôľou* a harmonický život s ostatnými ľuďmi. (Sk 1,14; 5,32) V tom je nám príkladom prvokresťanská cirkev na Turíce. Vtedy sa všetci veriaci v Krista zhromaždili na jednom mieste v Jeruzaleme a svorne a vytrvalo sa modlili.
- d) Štvrtou podmienkou je prosba, *modlitba o dar Ducha Svätého* a jeho vedenie. (Luk 11,13) Boh nás túži obdarovať Duchom Svätým. Chce však, aby sme si túto potrebu uvedomili a jeho štedrosť viac docenili. Tým, že prosíme o dar Ducha Svätého, vyjadrujeme, že vieme, ako veľmi ho potrebujeme a chceme sa ním nechať viesť.

4. Život podľa Ducha – Rim 8,1.2.4.5.9; 1 Kor 2,14

Máme byť naplnení Duchom a žiť podľa Ducha. (Ján 14,17; Rim 8,14; Luk 1,35; Rim 8,1) Protikladom života podľa Ducha je život podľa tela. (1 Kor 2,11.12) Veľmi záleží na našej životnej orientácii. Život podľa tela (život sebecký, egocentrický, život podľa vlastných predstáv a žiadostí), alebo život podľa Ducha (zameraný na Boha, na trvalé hodnoty a na druhých) hovorí o našom nasmerovaní. Prezrádza, k čomu máme hlboký vzťah a čo nás priťahuje – či veci telesné, alebo hodnoty duchovné. Telesný človek vnútorne nerastie a „nedozrieva“. Naopak, vo svojich postojoch sa zatvrdzuje.

Netúži po tom, aby v jeho živote došlo k trvalej zmene.

Nebojujeme s ľuďmi alebo vecami, ale s nadprirodzenými duchovnými bytosťami. Aby sme nad nimi zvíťazili, potrebujeme nadprirodzenú moc Ducha Svätého a jeho výzbroj. Len tak môžeme obstáť v boji proti zlu, satanovi a hriechu. Sami od seba nezvíťazíme, nedokážeme niesť dobré ovocie a nikdy sa nestaneme novými ľuďmi. (Ef 6,12-16; Ján 15,1-5)

II. Výkladové poznámky

1. Na svoju verejnú službu a úlohy, ktoré ho čakali, bol Kristus zmocnený Duchom Svätým pri krste. (Mat 3,13-17) Krst vodou bol spojený s krstom Duchom. To je ideálny model, ktorý by mal platiť v živote každého z nás. Krst vodou má ísť ruka v ruke s krstom Duchom Svätým. (1 Kor 12,13) Krst Duchom Svätým je vlastne zmocnením k láskavej, nezištnej a obetavej službe, k službe, akú konal Kristus, keď žil na tejto zemi. Akt vkladania rúk je poverením cirkvi k službe, k určitej konkrétnej úlohe. (Sk 13,2.3)

2. Hriech proti Duchu Svätému je teologický termín. Keď Božie dielo označujeme za satanské, Biblia hovorí o rúhaní proti Duchu Svätému. (Mar 3,28-30)

Hriech proti Duchu Svätému nie je nejaký jednorázový čin. Je to stále zotrvávanie vo vedomom hriechu. Vnútorne sme presvedčení o nutnosti kajať sa, no napriek tomu sa zatvrdzujeme a odmietame pôsobenie Ducha Svätého v živote. Takýto životný postoj, toto stále opakovanie hriechu a zotrvávanie v ňom sa mení na hriech proti Duchu Svätému.

Rúhanie proti Duchu Svätému by nebolo hriechom, keby Duch Svätý nebol osobou. (Mat 12,31.32) Kristus hovorí, že každý hriech proti Otcovi alebo Synovi môže byť odpustený, ale rúhanie proti Duchu Svätému nie. Môžeme to vysvetliť v tom zmysle, že každá z troch osôb Božej trojice má v diele spasenia svoju úlohu. Otec ho pripravuje, Syn naplňa a Duch Svätý uskutočňuje v živote jednotlivých veriacich. Keď niekto zatvrdilo odmieta Božie spasiteľné pôsobenie, a pritom si uvedomuje, čo zavrhuje, rúha sa Svätému Duchu a nemôže mu byť odpustené, pretože neexistuje iný spôsob, ako prijať spasenie.

3. Skorý a neskorý dážď sa v Biblii označuje ako jesenný a jarný. To preto, lebo najprv na jeseň prišiel prvý dážď a potom v jari ďalšie dažde, ktoré pomohli úrode dozrieť. (Hoz 6,3; Joel 2,23; Jer 5,24)

4. Prijatie Ducha Svätého neprebíha „ex opere operato“, teda automaticky, ale na základe pokorných prosieb viery po prežitom pokání. (Sk 2,38; 15,8.9; Luk 11,13)

Krst je viditeľným potvrdením obrátenia. Človek ním vyznáva, že jediným pánom jeho života sa stáva Ježiš Kristus. Pri krste sú na toho, kto uzatvára s Bohom zmluvu, vložené ruky. Tým sa chce vyjadriť, že prijíma dar Ducha Svätého a duchovné dary.

5. Kristus žije v našich srdciach prostredníctvom Ducha Svätého. Slová „Kristus vo vás – nádej slávy“ (Kol 1,27) opisujú ľudskú skúsenosť. Kristus žije v srdci podobne, ako v ňom žijú moji najbližší – moja manželka alebo moje deti. To znamená, že v životných rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú, s nimi bytosťne počítam a beriem na nich ohľad. Z Kristovej perspektívy to znamená: „Nikdy vás neopustím a nenechám. Vždy budem s vami.“

6. Spasenie nie je založené na Kristovi a Duchu Svätom, akoby Kristov život, jeho smrť a príhovorná služba neboli pre naše spasenie dostatočné. Duch neprichádza, aby dokončil, čo Kristus začal. Nie je to tak, že každý z nich pre nás pripravil len pol cesty do neba! Otec je zdrojom spasenia, Syn jeho prostredníkom a Duch Svätý jeho realizátorom.

Kristus je dnes v nebi po Božej pravici, Duch Svätý vedie cirkve tu na zemi. V tomto zmysle je správne, ak Ducha Svätého označíme za Kristovho zástupcu na tejto zemi. Duch Svätý však neprichádza preto, aby nahradil vzkrieseného Krista, ale aby ho priniesol veriacim.

Dieľo Ježiša Krista a Ducha Svätého veľmi úzko spolu súvisí. Duch Svätý nikdy nevyvyšuje seba, ale oslavuje a približuje Krista. Dieľo Ducha Svätého sa nesústreďuje na veriaceho, ale na Krista. Ak je pôsobenie Ducha Svätého kristocentrické, potom aj život tých, ktorí žijú podľa Ducha a sú ním naplnení, bude zameraný na Krista.

Duch Svätý nie je len Kristovým zástupcom na zemi. Prichádza, aby v živote veriacich uskutočnil to, čo Kristus vydobyl na zemi. Pri vtelení to bol Duch Svätý, ktorý umožnil Bohu prebývať medzi nami. Na Turíce a pri nanebovstúpení Duch Svätý privádza Boha Ježiša Krista k veriacemu človeku. To je Ježišova dvojnásobná korunovácia: (1) na tróne v nebi a (2) prostredníctvom Ducha v ľudskom srdci.

7. V Novej zmluve je úloha Ducha Svätého a Ježiša Krista do určitej miery zameniteľná. Napríklad Rim 8,9.11 hovorí, že v nás prebýva Duch, kým Rim 8,10 tvrdí, že Kristus je v nás. V 1 Kor 6,15 je napísané, že naše telá sú údy Kristove. Verš 19 hovorí, že naše telo je chrámom Ducha Svätého. Kol 2,6 nás vyzýva: „Ako ste teda prijali Krista Ježiša, Pána, tak v ňom žite“ a Gal 5,16 radí: „Žite podľa Ducha.“

III. Praktické dôsledky

1. Život v Duchu Svätom prináša samotnému príjemcovi pokoj a vnútornú vyrovnanosť. Žije sa mu oveľa lepšie.
2. S človekom, naplnením Duchom Svätým, sa žije dobre. Duch Svätý ho totiž mení na nového, láskavého človeka.
3. Veriaci vedený Duchom Svätým dostáva silu k účinnej svedeckej službe o Pánu Ježišovi. Stáva sa jeho svedkom.
4. Duch Svätý mení srdce človeka a navzájom spája ľudí láskou. Títo ľudia vytvárajú jedno spoločenstvo, jednu rodinu. Zaujímajú sa o druhých a majú sa zo srdca radi.

Dar a pôsobenie Ducha Svätého nedoceňujeme tak, ako by sme mali. Možno ani v skutočnosti netúžime po jeho prítomnosti, po tom, aby nás úplne zmenil a dal nám novú životnú orientáciu, nový zmysel života a nové záujmy, aby nás zmocnil k nezištnej a nesebeckej službe lásky. Je načase zmeniť to!